

EESTI LAULJATE LIIDU

MUUSIKALEHT

Kuulus soome orkestrijuh

SCHNEEFOGT.

Saavutas Ameerikas suure edu.

Intellektuaalne moment muusikalises loomingus.

V. Leemets.

(Lõpp.)

Nüüd helikunstnik. Temaigi seisukord on analoogiline. Publik on harjunud uskuma, et muusika peaasjalikult on meeieolu kunst, läbielamuste ja tunnete sugereerija. Selles publik osaliselt ei eksi ka. Kuid ta eksib aga selles, kui arvab, et muusikaline looming ainult tunnetest olenev. Tollest intellektuaalsest ponnistusest, mis heliloomine vajab, pole tal aimugi. Tema vaade on lihtne: kui muusika on meeieolu sünnitaja, siis peab muusik sügavtundeline meeieolu inimene olema, kellelt mõistust ja arenenud intellekti nagu ei teakski nõuda. Muusika äratab tundeid, järelikult muusik on tundeinimene; kloun teeb nalja, järelikult ta on nalja armastaja. Ent tarvitagem siingi endist vastust: muusika tegemine — muusikaline looming — on terve teadus.

Mööname, helikunsti looming on emotsionaalsusega vägagi seotud. On selge, et helilooja ainult siis enda emotsioone kuulajatele edasianda võib, kui need tõesti emotsioonid, tõelised läbielamused on. Vastasel korral tuleks võlts muusika, ebaeht väljendus, kunstlik — selle sõna halvas mõttes — paatos, psühholoogiline tüssang. Tõeline muusika ikkagi ei tohi olla „kirjutatud tindiga, vaid südame verrega“. On tarbetu eitada tõsisasja, et helilooming tihtigi suure emotsionaalsusega seotud. Kuid ühtlasi on ekslik uskuda, et emotsionaalsus üksinda heliteose looks. Tunded ja meeieolud annavad ainult esimese tõuke, esimese muusikalise inspiratsiooni — järgnev loomisprotsess tugeneb juba peaasjalikult intellektile ja muusikalisele eruditsioonile. Kui palju on tundelisi ja ülitundelisi inimesi ning kui vähe on heliloojaid! Läbielamusi peab ülendama kunstiks, see oleneb aga talendist. Talent omakorda tähendab kõike muud, mitte aga emotsionaalsust: laia silmaringi, haaravat mõistust, analüüsi oskust, suurt tahtejõudu; vaimlise struktuuri üldist tihedust. Kunstnik peab olema suurem enda läbielamustest, enda emotsionaalsust ta peab vaatlema ülalt alla, seda valitsema. Emotsionaalsus on kunstnikule vaid materjaliks, millest ta ehitab. Loov isik peab omama ülima tarkuse: peab oskama enda tundmuste chaost ja emotsioonide ebamäärasust analüüsida, peab suutma enda südame hääli — kirurgi nuga peos — liigitada, paigutada ning lõigata, peab kombineerima neid nii, et nad publiku emotsionaalsuse keeled paneksid helisema. Sõnaga,

peab tegeema mingi tundeid äratava imemasina. Ning publik on rahul ja uhke, tema emotsionaalsuse keeled helisedes. Ta heldib, õnnistab ning tänab kunstnikku ja... unustab, et kunstnik temaga ainult mänginud, enda imemasinaga tema hinge kallal teadusliku eksperimendi teinud. Küsitakse: kas kõik see ei nõua kunstnikult intellekti?

Igakülguse huvides peaks peatuma viivuks sooritavate muusikute seisukorragi juures. Senitoodu on puutunud üksnes loovat kunsti. Ei ole raske veenduda, et ettekandegi kunsti juures intellektuaalne moment maksma jääb. Reprodutseerija peab, teadagi, helitöö meeleollu süvenema, ettekantava teose läbielama (mis on emotsionaalne protsess), kuid selleks, et sama meeleolu edasianda kuulajaile, peab ta meeleolu juba valitsema, sellest kõrgemal olema. Ettekanne ei nõua, et ta seejuures ise meeleolutseks, vaid kuulajais meeleolu looks. Kui hästi või halvasti see õnnestub, oleneb sooritaja tehnikast ning talendist, mitte aga sellest, et ta ettekande juures tingimata ise pisaraid valab. Affektiga ei saavutata kunsti kõrgust, sest affektis ei olda teadlik enda toimingus. Instrumentalist, kes affekti igatseb, pole kunstnik, nagu pole kangelane sõdur, kes kokaiini uimas lahingusse tormab. Ettekanne nõuab selget pead, juurdlevat mõistust, erksat ja kontsentreeritud tähelepanu, täielikku teadvust tõlgitsetava pala üldiseloumus kui ka detailes. Õigus, ta nõuab ka emotsionaalsust, kuna virtuoos peab ettekandele kaasaelama. Ent seda emotsionaalsust peab intellekt valitsema, mõistuse element peab olema esiplaanil. Siingi peab muusikat tegeema, meeleolu looma — ning see on terve teadus. Väga tabavalt valgustab asja siin viiulimängija Valtér: „Rubinstein, Chopini nokturni ettekandes, võis, millal taht, kuulajais esile kutsuda kurbuse tunde selleta, et ise eestkätt sellesse meeleollu tulla. Kuid iga konservatooriumi õpilane olgu ta ettekande päeval kaotanud kas või isa ja ema, jätab meid sama nokturni ettekandega külmaks, kui tal puudub talent.“ —

Muusika on täiesti erinev ja isesugune kunstiala. Kui kirjanik opereerib sõnadega, mille taga kindlad mõisted, maalikunstnik ja skulptor kujudega, siis on muusiku kasutada paljad heliredelid. Heliredel aga pole mingi intellektuaalne nähtus — vähemalt selle sõna harilikus tähenduses — ning näiliselt temaga ei või midagi tõendada ega mõistusele pakkuda. Nii näib, kuid tõepoolest on lugu teisiti: Goethe Faust mõtleb sõnadega, Gounod'i Faust helidega... ja raske on otsustada, kes on suurem ja geniaalsem — Goethe või Gounod. Kui muusika on väljas-

pool mõtteid ja intellekti, kuis võib ta siis tegutseda sellase mõistuse chef d'oeuvre'ga, nagu seda on Faust? Ning kuis võib seletada ooper Fausti üleilmlist populaarsust ja läbilõõmist? Nähtavasti, ka heliredel võib kõneleda. Ja kõnelebki. Küll mitte harilikku, igapäist ja üldmõistetavat keelt, vaid sümbolismi sügavkeelt. Sümbolism — see on muusika esimene ja suurim eritunnus, omalt olemuselt on helikunst sümbolistlik. Juba heliredel on sümbool. Sümbooli aga peab tunnustama inimvaimu suurimaks saavutuseks, loova intellekti võimsamaks võiduks. Muusika on mäejutlus, mis otsast lõpuni sümboolirikas, täis embleemide, allegooriate ja mõistukõnede rägastikke. Kes ei näe muusika sümbolismi mõtte rikkust, lugegu Kristuski vaimust vaeseks.

Ent: targem oleks mitte kumbatki teha — otsuse tegija enda huvides. Sest sümbolism on rumalaile jaburus, kuid nägijaile ilmutus. Püüame kuuluda viimaste, nägijate ja mõistjate hulka, siis taipame, et Beethoven täie õigusega võis väita: „M u u s i k a on suurim inimvaimu saavutus, suurem kui teadus ja filosoofia“.

Jooni eesti muusika ajaloost.

Anton Kasemets.

(Järg 8.)

Nagu juba eespooltähendatud, osutas aastasaja vahetus suurt tõusu meie muusikaelus, mille põhjuseks oli mitme uue jõu tegevusse astumine. Nimelt algas aastasaja vahetusel oma muusikalist tegevust terve ridaj muusikamehi, kellest igauks tõi meie muusikale oma jagu värskust, rikastust ja hoogu.

Kiiresti järgnevad siin üksteisele peagi ülemaaliselt tuntuks saavad nimed: A. K a p p, M. L ü d i g, M. S a a r, P. S ü d a jne. Neist on vanem ja mitmekülgsem A. K a p p.

Artur Kapp

sündis 28. veebruaril 1878. a. Viljandimaal, Suure - Jaanis. Tema isa, Suure-Jaani köster Joosep Kapp oli andeka muusikategelasena ümbruskonnas väga lugupeetud mees. See-pärast on loomulik, et ta hakkas ka oma laste, eriti muusikaandelisema Arturi muusikalise arenemise eest varakult hoolit-
sema. Seda tegi ta tõsise, klassikalise, peajasjalikult Bachi muusika najal ja sedavõrd hea eduga, et väike Artur võis juba 10-aastaselt isa asemel kirikus orelit mängida. Veel kolm aastat isa

juhatusel õppinud, astus ta 1891. aastal, s. o. 13-aastasena Peterburi konservatooriumi orel-, ja hiljem ka kompositsiooniklassi õpilaseks; õppides esimeses prof. Homiliuse ja teises prof. Rimski-Korsakovi juhatusel. Oreliklassi lõpetas ta 1898. ja kompositsiooniklassi — 1900. aastal, mille järele oli Peterburi Peetri kirikus oma endise oreliprofessori Homiliuse juures abiorganistik, kontserteerides vabal ajal Vene-, Soome- ja kodumaal. 1904. a. kutsuti ta Vene Muusikaseltsi Astrahani osakonna muusikakooli juhatajaks, millisele kohale jäi kuni 1920. aastani. Viimatinime-

A. Kapi.

tatud aastast opterus ta kodumaale ja asus Tallinna elama. Siin oli ta mõnda aega „Estoonia“ sümfoonia kontsertide ja ooperi dirigendiks. Ühtlasi kutsuti ta ka Tallinna konservatooriumi spetsiaal-teooria (kompositsiooni) klassi õpetajaks, kus töötab seniajani. Edurikka õppetöö eest konservatooriumis nimetati ta 1925. a. haridusministeeriumi poolt professoriks.

Nii lühidalt A. Kapi senine elukäik. Nagu sellest näha, on ka tema suurema osa oma elust mööda saatnud võõrsil ja enamiku oma praktilisest tööajast kulutanud võõrale rahvale. Ja seda samadel põhjustel, mis suurema osa tema eelkäijatest ja kaas- aegsetest eesti muusikameestest kodumaalt eemale viisid: kodu-

maa ei pakkunud elukutselisele muusikamehele kuigi häid elamisvõimalusi. Ainult üksikutel, erandlistel juhustel langes osake ta praktilisest tööjõust ja oskustest kodumaale. Nii käis ta neljalviiel korral Astrahanist kodumaal tähtsamaid muusikalisi ettekandeid juhatamas. Nimelt juhatas ta 1909. a. Tartus korraldatud muusikapäeval ühendatud koore, 1910. a. Tallinnas peetud 7. üldlalupeol sümfoonia kontserte ja 1915. ja 1916. a. Tartus „Vanemuise“ suvekontserte. Alles 1920. aastast peale, mil ta kodumaale opterus, seisab tema kui organist, dirigendi ja muusikapedagoogi praktiline tööjõud täielikult kodumaa teenistuses, nagu juba eespool nimetatud.

Heliloojana hakkas Kapp tegutsema juba konservatooriumi õpilasena. Sellest ajast on pärit peale mitme soolo- ja koorilaulu (viimastest on tuntuim „Palumine“) veel sümfoonia kahes jaos (eksami kirjutatud), uvertüür „Don Carlos“ Schilleri samanimelise tragöödia ainetel ja kantaat „Paradiis ja Peri“, Thomas Miltoni sõnadele (kompositsiooniklassi lõpueksamitöö).

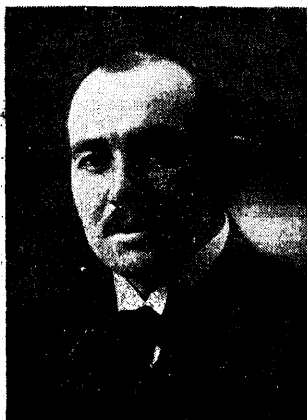
Juba nendes õpilastöodes avaldub selgesti Kapi loova talendi omapärane põhitoon, mis tema hilisemates töodes omandab ikka selgema, individuaalsema ilme. See põhitoon on tume, sageli kuni sünguseni raskemeelne minoor, milles ainult harva vilguvad heledamad eilegilised või romantilised silmapilgud. Isegi ta koorilaulud on suuremalt osalt samase meeololu peegeldused, — kirjutatud suuremalt jaolt Vöhrmani raskemeelsetele sõnadele. Seda enam siis sümfoonilistes teostes, kus meeolude ja elanuste alati vahelduva skaala kujutlemiseks on tarvitada lõpmatu värviküllus.

Simfoonilise muusika loojana on Kapp olnud väga produktiivne. Peale ülalnimetatud õpilastööde on ta sel alal veel loonud terve rea suuremaid töid, millest oleks nimetada: „Serenade triste“, „Suit eesti viisidele“, millest kaks jagu on loodud „Vanemuise“ uue teatrimaja sisseõnnistamiseks (1906. a.) ja muu osa hiljem lõpetatud, kantaat „Päikesele“ (koorile, solistidele, orelile ja orkestrile), loodud „Estoonia“ uue maja avamiseks, „Sümfooniline poem“, „Hümn“ Kreutzvaldi 100-a. sünnipäevaks (meeskoorile, soolo-häältele ja orkestrile), sümfoonia f-moll, mis 1925. a., Kapi 25-a. helilooja juubelil esmakordselt ette kanti, jne. Peale sümfooniliste teoste on Kapp loonud ka kammermuusikat, nimelt viiulisonaadi klaveri saatel ja keelpillide kvinteti, mida Kapp ise oma töödest kõige enam armastab. Veel on loonud Kapp orelile (sonaat ja koraali variatsioonid), viiulile, cellole, üle 50 laulu sega-, mees-, nais- ja lastekooridele, ligi 25 soololaulu klaveri ja orelit saatel jne.

Juba sellest lihtsast loetlusest on näha, et Kapp on heliloojana olnud võrdlemisi produktiivne ja mitmekülgne. Ka praegu oma väsitava pedagoogilise tegevuse vahel oskab ta leida aega loomistööks, — nimelt on tal praegu lõpetamisel mitmed suuremad helitööd, seal hulgas ka suurem oratoorium.

Mihkel Lüdig

sündis 9. mail 1880. a. Reius, Pärnumaal, metsavahi pojana. Esimest õpetust muusikas sai Pärnus, kus koolis käis. 1897. a. astus Moskva konservatooriumi, kust aasta pärast Peterburi konservatooriumi üle läks. Konservatooriumi lõpetas 1904. a. ja

M. Lüdig.

valiti samal aastal Peterburi eesti kiriku organistik. 1918. a. asus Tallinna Kaarli kiriku organisti kohale. Võttis osa Tallinna kõrgema muusikakooli asutamisest ja oli selle esimeseks juhatajaks. 1925. a. lõpul lahkus Eestist ja asus Argentiina pealinna, Buenos-Airesi, kus praegu tegutseb koorijuhina.

Koorijuhina jätkas Lüdig Peterburis Kappeli ja teiste poolt alustatud koorilaulu edendamise tööd sealsete eestlaste seas. Tallinnas juhatas lühemat aega E. M. O. segakoori. Laiema tutvuse koorijuhina saavutas 1909. a. Tartu muusikapäeval ja 1910. aastal Tallinnas 7. üldlaulupeol, kus juhatas üldkoore.

Heliloojana on meie muusikaliteratuuri rikastanud umbes 30 koori- ja mitme soololauluga. Peale selle on ta loonud mõned teosed klaverile, cellole ja sümfoonia orkestrile. Viimastest on tuntuim sümfooniline pilt „Jaaniöö“.

Lüdigilooming on üldiselt eelegiline ja võrdlemisi lihtne. Selles puudub Tobiase aristokraatne suurejoonelisus ja Kapi sisemistesse elamustesse süvenemise raskemeelsus, vaid see kannab enam objektiivset, kergelt jutustavat laadi. Mõned ta lauludest („Koit“) on väga lauletavad.

Mart Saar

on sündinud 28. septembril 1882. a. Viljandimaal, Suure-Jaani kihelkonnas Vastemõisa vallas metsavahi pojana. Esimest juha-

Mart Saar

tust muusikas sai Suure-Jaanis Artur Kapilt. Muusikalise erihariduse omandas Peterburi konservatooriumis, kus õppis orelimängu prof. Homiliuse ja kompositsiooni prof. Rimski-Korsakovi juhatusel. Konservatooriumi lõpetanud (oreliklassi lõpetas hõbeaurahaga) asus 1907. a. Tartusse elama, toimides seal eratunniandjana ja lühemat aega sealse muusikakooli õppejõuna. Praegu asub mõnda aastat Tallinnas.

Saare iseloomus puuduvad need jooned, mis nõuetavad praktiliseks tegutsemiseks muusika alal. Seepärast pole temal kuigi

nimetamisvääriseid teeneid ei koori- ega orkestrijuhina, ei ka teistel praktilistel aladel. Isegi orelivirtuoosina, millisena ta emal ajal oli üks esimestest ja huvitavamatest, pole ta viimastel aastatel kuigi palju ennast näidanud. Seevastu on ta muusikaline eruditsioon koondunud täies suuruses heliloomisele, milles ta on ilmutanud suurt produktiivsust.

M. Saar on peaasjalikult vokaal-komponist. Peale väheste klaveri- ja orkestriteoste on ta loonud peamiselt koori- ja soololaule.

Oma esimestes kompositsioonides, eriti klaveripalades avaldab Saar tugevat kalduvust impressionismi. Hiljem aga, eesti rahvalauludega põhjalikumalt tutvunedes ja selle omapärasesse ilusse süvenedes, vabaneb ta sellest „moodsast“ ajahaigusest ja hakkab täie jõuga arendama eesti omapärasest, rahvaviisile rajatud suuna. Ja peab ütleva, et ta on saavutanud sellel alal suuri tagajärgi, — saades õigupärasest eesti etnograafilise muusika teadlikuks ja tõelikuks rajajaks. Viimastel aastatel on ta töötanud ainult selles suunas ja vaimus.

M. Saare loomingust on seni ilmunud: 1909. a. „M. S. segakoori laulud“, 1914. a. „14 laulu segakoorile“, 1920. a. „10 laulu segakoorile“, 1921. a. „Naiskoorilaulud“ ja samal ajal „Laste-koorid“. Peale selle on osa laule ilmunud eriväljaannetena ja mitmesugustes segakogudes. Ka üksikud soololaulud ja klaverikompositsioonid on trükkis ilmunud. Suur osa ta loomingust on aga seni alles käsikirjades.

Peeter Süda

sündis 30. jaanuaril 1883. a. Saaremaal, Kihelkonnal, üksikult metsa sees asuvas Tammiku talus. Esimest juhatus orelimängus sai Kihelkonna koguduse köstrilt Knapsilt, kes oli ühtlasi tähtsamaks ergutajaks, et see haruldane talent ei läinud kaduma Saaremaa üksilduses, vaid endale suuremaid arenemisvõimalusi otsis. Seda leidis ta Peterburi konservatooriumis, kuhu astus 1902. a. Seal õppis ta orelit prof. Homiliuse ja kompositsiooni prof. Rimski-Korsakovi juhatusel ainelistest raskustest tekkinud vähemate vahedega kuni 1912. aastani. Nimetatud aastal õppimise lõpetanud, asus Tallinna elama, toimides orelivirtuoosina, ja kõrgemas muusikakoolis selle asutamisest peale kompositsiooni õpetajana. Suri 3. augustil 1920. a. kõhutõppe.

P. Südal oli haruldane iseloom. Tüübilise saarlasena oli ta väliselt tagasihoidlik ja vaikne, — tundmatus seltskonnas isegi häbelik, sisemiselt aga alati enesega ja ilmaga rahulolev ja heatujuuline, sõbralik ja õiglane kõigi vastu, kuni pedantsuseni korra-

lik ja täpne vähemaiski asjus. Sellasele iseloomule polnud, loomulikult, kuigi omased praktilise muusikalise tegevusega kaasakäivad rahutused ja ärritused, mispärast P. Süda jäi sellest alast pea täiesti eemale. Isegi kontsertidel esinemine orelivirtuoosina, millisena ta oli üks suurejoonelisematest eesti organistidest, valmistas talle alati suurt ärritust, millest ta oleks jäänud meeleldi eemale. Selle asemel armastas ta viibida päevade viisi üksinda omas toakeses, uurides maailmaliteratuuri muusikateoseid või komponeerides oma helitöid.

P. Süda

Süda armastas üle kõige orelit ja komponeeris peamiselt ainult sellele instrumendile. Koorile on ta loonud ainult ühe laulu: fuuga rahvaviisile „Linakatkuja“. Seepärast on Süda kui helilooja laiadele hulkadele väga vähe tuntud. Ometi on ta orelikompositsioonid kirjutatud haruldase suure eruditsiooniga ja otse klassikalise stiilipuhtusega, mispärast võib teda pidada eesti Reegeriks. Ta orelikompositsioonidest oleks nimetada: fuuga, prelüüd ja fuuga, Scherzo. Pastoraal eesti rahvaviisile, Ave Maria, Gigue, Toccata ja mitmed teised. Peale selle mitmed transkriptsioonid orelile ja klaverile. Enne oma ootamata surma alustas ta suurteost „Requiem aeternam“ (Igavikku läinutele) koorile, soolohäältele ja orkestrile, mis jäi aga lõpetamata.

Prof. Joseph Vihtoli 40-a. muusikalise tegevuse juubel.

A. Kasemets.

Esmaspäeval, 13. skp. pühitses Läti nimekas helilooja ja muusikateoreetik, praegune Riia konservatooriumi rektor, prof. Joosep Vihtols oma 40-aastase muusikalise tegevuse juubelit.

Selle tüseda muusikamehe haruldase aupäeva vääriliseks pühitsemiseks oli moodustatud eriline komitee, kuhu kuulusid Riia konservatooriumi, Läti koorijuhtide seltsi ja ooperisolistide ühingu esitajad. Komitee poolt korraldati 13. skp. Läti rahvusliku ooperi saalis suur pidulik kontsert, mille eeskava koosnes tervelt juubilarilise kompositsioonidest. Suurepärase orkester täitis terve eeskava väärilise hiilgusega ja terve kontsert möödus kolossaalse menu tähe all. Juubilar sai otse tormiliste austuste ja ovatsioonide osaliseks. Kümned delegatsioonid vaheldusid laval, andes üle kingitusi, auaadresse, pärgi, lilli ja teisi austusesemeid, mida täiendasid sajad telegrammid. Kõikide poolt kriipsutati üksmeelselt alla soojel sõnul neid suuri teeneid, mis juubilaril olemas Läti muusikakultuuri alal. Vabariigi presidendi poolt austati juubilaril teeneid kolmetähe ordu aumärgiga, Riia konservatooriumi ja mitme teise organisatsiooni poolt auliikmeks valimise, jne.

Tallinna konservatooriumi poolt tervitasid juubilaril prof. J. Tamm ja prof. P. Ramul ja andsid üle aadressi juubilaril valimise kohta Tallinna konservatooriumi auliikmeks.

Pärast kontserdi lõppu oli korraldatud ohvitseride klubis suurejooneline bankett, millest võtsid osa Läti tähtsamad riigi-, muusika- ja seltskonnategelased ning väliskülalised. Pankett, kus jätkusid juubilaril austavad kõned, kestis ülevas meeoleol hommikuni.

Ka konservatooriumi õpilaste poolt oli korraldatud mõni päev varem rektori muusikalise tegevuse austamiseks tema helitööde õhtu, mis möödus hiilgavalt.

Prof. J. Vihtolile osaks saanud suurejooneline austamine on auga ärateenitud tasuks nende suurte teenete eest, mis ta oma 40-a. tegevuse kestes Läti muusikakultuuri tõstmiseks korda saatnud. Tutvuneme nendega lühidalt.

Joosep Vihtols on sündinud 26. juulil 1863. aastal Volmaris ja lapsea aastad veetnud Miitavis. Muusika vastu tundis huvi kõige nooremast east peale, pealegi sedavõrd edukalt, et oli asjatundjate poolt juba „peaaegu esimeste pükstega muusikameistriks tunnistatud,“ nagu ta selle kohta ise kirjutab. Vanema õe õhutusel, kes tema muusikaannet õieti hindas, saadeti ta Peterburi konservatooriumi õppima. Seal õppis ta 1880.—1885. a. prof. Rimski-Korsakovi ja Johannseni juhatusel kompositsiooni ja lõpetas selle viimatinimetatud aastal ühe esimese Läti akadeemilise muusikamehena. Järgmisel (1886.) aastal kutsuti ta sama konservatooriumi teooria ja harmoonia õpetajaks ning määrati hiljem spetsiaal kompositsiooni ühe eriharuh professoriks. Viimasel ajal on muuseas ka pea kõik meie muusikamehed tema käest õpetust saanud, samuti ka suur osa Läti muusikameestest. 1892. a. peale oli ta ka veel Peterburi muusikakoolis teoreetiliste ainete õpetajaks ja 1897. a. alates „St. Petersburger-Zeitung'i“ teravmeelseks muusikaarvustajaks. Ka koorijuhina oli ta Peterburi Läti seltsides paljude aastate jooksul tagajärjerikkalt tegev.

Läti riiklise iseseisvuse algul asus ta Riiga elama, kus kutsuti vastasutatud rahvusliku ooperi esimeseks direktoriks. Järgmisel (1919.) aastal kutsuti ta peaaesjalikult tema energijaga ellukutsutud konservatooriumi rektoriks, mille tõttu lahkus ooperi direktori kohalt. Rektorina on ta juhatanud seniajani suure eduga Läti muusikalise hariduse levitamist ja juba mitu lendu noori kunstnikke ellu saatnud.

Ülalkirjeldatud muusika-pedagoogiliste teenete kõrval on Vihtols laialdase populariteedi osaline kui komponist. Siin on ta ennast ilmutanud andeküllase ja inspiratsioonirikka meistrina, kel selle juures veel Rimski-Korsakovilt omandatud hea tehnika nii vormide kui instrumentide käsitluses. Kõik see on teinud Vihtolist helilooja, kelle suurearvuline looming on monumentaalseks aluseks Läti muusikale, eriti sümfoonilisele muusikale, mille otsekoheks rajajaks võib teda pidada.

Peale rohkearvuliste koori- ja soololaulude ning vähemate klaveripalade on Vihtols loonud terve rea suuri sümfoonilisi teoseid, millest suur osa on pääsenud maailma literatuuri. Neist oleks tähtsamatena nimetada: „Lihgo püha“ nimeline sümfooniline luuletus läti teemidele (op. 4), Dramaatiline uvertüür (op. 21), Läti uvertüür „Spriditis“ (op. 37), Fantaasia läti rahvaviisidest viiulile ja orkestrile (op. 42), sümfoonia nr. 1, keelpillide kvartett Si-mash. (op. 27), mõned vokaalteosed orkestriga, 5 klaverisonaati jne.

Vihtoli sümfoonilistest teostest on mitmed ka meil „Estonia“ orkestri poolt hea eduga ette kantud.

Läti helilooja prof. J. Vihtol.

Tervitame omalt poolt meie naabrite hallpead maestrot tema aupäeva puhul ja soovime tale veel rohkeiks aastaiks jõudu oma viljarikka töö jätkamiseks.

**Iga tõsine laulja tellib omale 1927. aastaks
E. L. L. „Muusikalehe“.**

Sergei Mamontov'i 25-a. muusikalise tegevuse juubel.

15. skp. pühitseb „Estoonia“ ooperi kontsertmeister, pianist Sergei Mamontov oma 25-aastase muusikalise tegevuse juubelit. Sel puhul korraldatakse „Estoonia“ kontsertsaalis rikkaliku eeskavaga kontsert, mille täitmisel on tegevad peale juubilari veel terve rida meie paremaid laulukunstnikke.

Ooperi kontsertmeistri töö, mis Mamontovile praegu tähtsaimaks alaks, sünnib ooperi õppimisel harjutussaalides ja selle ettekande ajal lava taga, ning jääb seepärast publikule nägematuks ja teadmatuks. Ometi on see, mis publik ooperi ettekanDEL solistidelt küpse kunstina vastu võtab, suurel määral Mamontovi abiga läbitöötatud ja küpseks tehtud. Solistidele kiitust jagades ei mõtle aga publik, tavaliselt mitte selle peale. Olgu siis vähemalt nüüd, juubelpäeval, meile lubatud paari sõnaga peatada selle tagasihoidliku, kuid energilise ja andelise mehe elu ja tegevuse juures.

Sergei Mamontov sündis 19. septembril 1877. a. Moskas. Ta isa, elukutselt kaupmees, oli suur muusikaarmastaja ja hoolitses õige varakult poja muusikalise hariduse eest. Muusika aga vallutas poja sedavõrd, et ta otsustas selle omale elukutseks teha. Ja gümnaasiumi lõpetanud, astuski ta Moskva konservatooriumi, kus õppis prof. Pabsti juhatusel klaverimängimist. Viimase surma järele läks ta Peterburi konservatooriumi üle, mille lõpetas 1901. aastal. Oli selle järele mitu aastat Moskvast Filharmoonia seltsi muusikakoolis klaveriõpetajaks. 1906. aastal kutsuti ta Moskva Suure ooperi orkestri pianistiksi ja määrati seal 1911. a. ooperi kontsertmeistriks. 1920. aastaks läks elu Venemaal raskeks ja ta hakkas sealt pääsemiseks teid otsima. Kuna ta abikaasa on Pärnust päritolev eestlanna, siis läks tal korda nimetatud aastal Eestisse pääseda. Siin kutsuti ta 1923. a. „Estoonia“ ooperi kontsertmeistriks, kus oma suurte kogemustega nimetatud alal on suutnud meie ooperi arenemisele palju kaasa aidata. 1924. a. peale on ta ka Tallinna konservatooriumis ooperi ansambli õpetajaks, valmistades seal noori lauluõpilasi tulevasele ooperitegevusele ette.

Selle laiade hulkade silme eest varjatud tegevuse kõrval on Mamontov meie kontsertpublikule tuntud kui suurepärase ja peenetundelne akkompaniaator, ilma kellela ei ole viimastel aastatel möödunud pea ükski kontsert „Estoonia“ kontsertsaalis.

Võib öelda, et ta meisterliku pianistina-„lehestlugejana“ on otse asetamatu sel alal.

Oma asjatundliku juhatusega ooperite ettevalmistamisel ja peenetundelise kaasmänguga kontsertidel on hra Mamontov ai-

*„Estoonta“ ooperi kontsertmeister
Sergei Mamontov.*

danud paljudele solistidele loorbeere teenida, jäädes ise ikka tähelepanematuks. Langegu siis vähemalt praegusel juubelpäevalgi mõni leheke neist loorbeeridest ka temale osaks.

**Iga tõsine laulukoor tellib omale 1927.
aastaks E. L. L. „MUUSIKALEHE“.**

Laulupeod ja -päevad 1927. a.

Tallinna koolide laulupäeva üldjuhtideks

valiti laulu- ja muusikaõpetajate üldkoosoleku poolt: algkoolide ühendatud lastekoori juhatajateks hrad M. Kippert ja R. Päts ning keskkoolide ühendatud sega- ja meeskoori juhatajateks hrad A. Kasemets ja D. Orgussaar, ja pasunakooride juhatajaks A. Osberg. Üldkoori juhib A. Kasemets.

Tallinna koolide laulupäeva kava.

Nagu juba varem oleme teatanud, korraldab Tallinna linna koolivalitsus eeltuleval kevadel, koolitööde lõpul, Tallinna koolide laulupäeva, kus esinevad algkoolide ühendatud lastekoorid, keskkoolide ühendatud sega- ja meeskoorid ja keskkoolide ühendatud pasunakoorid. Laulupäeva korraldamise asjus on peetud mitu laulu- ja muusikaõpetajate nõupidamist ja pikemate kaalumiste järele laulude eeskava järgmiselt kokku seatud:

a) Lastekoorile:

1) Üles — E. r. v., 2) Üürike — K. Tüرنpu, 3) Kukku, sa kägu — E. r. v., 4) Tihase mäng — M. Saar, 5) Hällilaul — J. Aavik ja 6) Ehi, veli — E. r. v.

b) Segakoorile:

1) Pühendan sind looks ja lauluks — A. Kapp, 2) Varas — R. Tobias, 3) Käsikivi — T. Vettik, 4) Oh, kodumaa — M. Saar, 5) Priiuse hommikul — K. Tüرنpu ja Laulu võim — J. Aavik.

d) Meeskoorile:

1) Koju — A. Läte ja 2) Kevade käes — A. Thomson.

e) Sega- ja lastekooridele ühiselt:

1) Hümnus ja 2) Veel kaitse, kange Kalev — M. Hermann.

Pasunakooride kava on ka juba kindlaks määratud. Kõik laulud trükitakse ja saadetakse koolidele hinnata kätte.

Harjumaa koolide laulupäev.

Harju maakonna koolivalitsuse ja õpetajate poolt on võetud mõte üles korraldada 1927. a. kevadel Harju maakonna kooliõpilaste laulupäev. Harju maakonna õpetajate Liidu nõukogu moodustas laulupäeva kava kokkuseadmiseks ja eeltööde tegemiseks komisjoni, kuhu kuuluvad õpetajad: Orgussaar, Ruut, Pere, Verk, Lahesalu ja Saksberg. Komisjon pidas oma esimese koosoleku ära Tallinnas Eesti õpetajate Liidu ruumes 5. dets. s. a., kus laulupäeva üldlaulud välja valiti. Laulupäeva kohaks oleks arvatavasti Nõmme.

Virumaa laulupeole

on seni üles annud 65 segakoori 2026 lauljaga, 4 meeskoori 112 lauljaga ja 15 pasunakoori 243 mängijaga. Pasunakooridele on laulupeo eeskavasse võetud järgmised muusikapalad: 1) „Tuljak” — sdn. R. Kull; 2) „Kodutalust lahkumine” — K. Tüرنpu, sdn. E. Knude; 3) „Hinge hellal igatsusel” — A. H. Virkhaus; 4) „Marss Eesti rahvaviisidest” — sdn. E. Knude. Noodid pasunakooridele saadetakse kätte lähemal ajal. Jõulu vaheajal astub kokku E. L. L. Virumaa Osakonna nõukogu, kus kindlaks määratakse laulupeo koht, aeg ja ligem eeskava ning valitakse ülkooride juhid.

I Balti riikide noorsoo laulupidu Riias.

Balti riikide noorsoo laulupeo korralduskomisjoni esimees avaldas noorsoo laulupeo kohta ajakirjanduse esitajatele järgmist:

Balti riikide noorsooühingud otsustasid ära pidada Riias 18., 19. ja 20. juunil 1927. a. ühist laulupidu. Peakorraldamise on oma peale võtnud 12. noorsoo organisatsiooni, igast riigist 3. Lauupeo tehnilise poole võtab enda peale läti noorsugu. Korralduskomisjon on pidanud juba mitu koosolekut, kus töötati välja peokava. Pidu avama on palutud Läti president. Pärast ametlikku osa ja riigihümnide ettekandmist algab kontsert, kus esinevad soome, eesti, läti ja leedu koorid. Teisel päeval on pidulik jumalateenistus langenud läti noorsoo mälestuseks. Kolmandal päeval on spordivõistlused ja õhtul lauluvõistlus. Et kolmas päev oleks täielikum, on vahekorra astunud koolide peavalitsusega — õppurite võimlemispäeva korraldamiseks sel päeval. Ette nähtud on noorsoo rongikäik ja ajalooliste mälestuste instseerimine.

Laulupeo kulud on arvatud 171.000 lati suuruses, millest suurem osa langeb kõlakoja ehitamise peale 7000 laulja jaoks. Kooride üldjuhtideks on palutud Th. Reiters ja E. Melngailis.

Ülejääk pidust on arvatud kasutada noorsoo kultuuri töstmiseks.

Kodumaa

Kroonika.

Dr. Hermann'i mälestuse jäädvustamine Põltsamaal.

Omaaja populaarsema muusikategelase Dr. K. A. Hermann'i kodukoht — Põltsamaa — on ellu kutsunud Dr. K. A. Hermann'i mälestuse jäädvustamise komitee, mille eesmärgiks on K. A. H. mälestuse jäädvustamist teostada. Vastav põhikiri on registreerimisele saadetud.

Viktor Krulli kontsert Viljandis.

Pühapäeval, 5. detsembril esines „Ugala“ saalis kontserdiga Tallinnas heas lugupidamises olev noor tenorilaulja Viktor Krull. Oma ilusa, lüürilise tenoriga, muusikaliselt hästi läbituntud tõlgitsemisega ja lihtsa, loomuliku ettekandeviisiga suutis ta saavutada tiheda kontakti kuulajaskonnaga, mis väljendus igale ettekandele järgnevas soojades aplodimentides. Kontsert jättis kõige parema mulje. x.

Tartu konservatooriumi lõpetajad.

Tartu konservatooriumi on lõpetanud ja vastavad diplomid kätte saanud pr. K i k e r p i l l ja hra P. K o n s a p keskkooli laulu- ja muusikaõpetaja prl. J. K a n g u r ja hra P. K o n s a p (keskkooli laulu- ja muusikaõpetaja kutse). See oli Tartu konservatooriumi esimene lend ja jääb arvatavasti, ka viimaseks, sest, teatavasti, tuleb nimetatud konservatoorium ümbermuutmisele muusikakooliks.

Lauluselts „Põhjala“ loteriid korraldamas.

Lauluselts „Põhjala“ Tallinnas kavatses muretseda omale loterii korraldamise loa, et kindlustada seega oma tegevuse ainelist külge.

Rakvere Rahvamaja ja Hariduse seltsi segakoor

korraldas 12. dets. k. a. kontsert-peo rahvamajas. Eeskavas oli kaheksa 1927. a. korraldatava ülevirumaalise laulupeo laulu: M. Lüdigi „Rändaja“.

A. Kasemetsa „Vaenelaps”, Vettiku „Tervitus”, E. Aava „Laulik”, A. Kapi „Mu süda”, E. Mesiäise „Kevad on” ja J. Aaviku „Karjapoiss”.

Kõik laulud kanti ette rütmilise kindlusega ja hoogsalt. Ettekanded meeldisid kuulajatele väga. H. Türrpu „Priiuse hommik” tuli korrata. Piduliste hulgas viibinud „Kevad on” laulu autorile E. Mesiäisele avaldati lauljate ja publikumi poolt sooja poolehoidu tormilise käteplaginaga, ning nõuti teda ennast oma laulu juhatama. Kontsert oli nimetatud koori poolt esimene sel hooajal. Tänavu sügisel sai 15 aastat täis, kus koor on tegutsenud energilise juhi E. Rosenbergi juhatusel. Viimasel ajal on koori koosseisu täiendatud noorte jõududega. Praegu on 64 lauljat. Rahvast oli kontserdil rohkesti.

Koor on Rakveres ainuke, kes on seni suutnud pikemat aega elujõulisena püsida, lauluharrastajaid ühendades ja vääriliselt esinedes.

Peol kanti lõpuks ette A. Trilljärve ühevaatusline nali „Saatuslik vabadusrist”, mis tekitas palju nalja.

Rakveres töötavad veel Karskus- ja Naisseltsi segakoorid, eelmine A. Krikmanni ja teine muusikaõpetaja J. Zeigeri juhatusel, kuid nende võimisi veel laiemalt ei tunta, sest et nad on alles hiljuti ellu kutsutud. Virgula.

Laulumeeste Selts Rakveres.

Kuna segakooridest Rakveres Rahvamaja ja Hariduse Seltsi segakoor juba 20 aastat vahetpidamata on tegutsenud, ei ole alalise meeskoori loomisest senini midagi välja tulnud, kuigi katseid sel alal on tehtud mitmele korrale. Nüüd on siingi otsutav samm edasi astunud ja meestelaulu arenemisele Rakveres võimalused loodud. Nimelt asutati neil päevil Rakvere Laulumeeste Selts ja seltsi juures meeskoor, millesse seni on vastu võetud juba 47 lauljat. Koorijuhiks on kutsutud seminari muusikaõpetaja E. Mesiäinen. On loota, et eriseltsina uus meeskoor püsivalt tegutsema hakkab ning luuvi laulu ja muusika vastu Rakveres tunduvalt aitab tõsta. —rg.

„Estoonia” teatrimaja ehitatakse kõrgemaks.

„Estoonia” teatrimaja osahilisus on otsustanud „Estoonia” hoone keskmisele osale, Valge ja Punase saali peale, ehitada kaks uut korda juurde. Peale mitmesuguste muude ruumide tuleb ehitatavasse osasse kahest korrast läbiulatav laulusaal, mida hakkab kasutama oma harjutusteks muu seas ka E. M. O. segakoor. Ehitusega, mis läheb maksma 10 miljoni marga ümber, tehakse algust varakevadel.

Väljamaa

Prof. R. Kajanuse 70-a. sünnipäeva pidustused.

Soome väljapaistva orkestrijuhi prof. Robert Kajanuse 70-a. sünnipäev 2. detsembril kujunes hallpeale juubilarile suureks pidupäevaks, millega võiks ehk võrrelda vast ainult hiljutist helilooja J. Sibeliuse juubelpäeva. Juba varahommikust peale muutus juubilaril kodu kui palverändamise paigaks, kuhu ruttasid rohkearvulised delegatsioonid kingitustega, aadressidega, pärgadega ja lilledega, et ühes nende austusesemetega juubilarile üle anda tema määratu suure austajaskonna tervitusi, õnnesoove ja auavaldusi. Kui siia lisaks võtta veel need sajad telegrammid, mis saabusid juubilarile päeva jooksul kõige mitmesugusemate organisatsioonide ja mitmekesisemate seltskonna kihtide poolt, siis võib julgesti öelda, et Soome suurele pojale tõttas sel päeval oma austust avaldama terve Soome rahvas riigipeaga eesotsas.

Oma kõrgustipule jõudis rahva tunnetesoojus juubilarile vastu juubelpäeva õhtul ülikooli aulas korraldatud sümfoonia kontserdil, kus juubilarile juhatusel kanti ette tema kaks uut sümfoonilist kompositsiooni. Palmidega piiratud lava muutus lõpuks otse pärgadega ja lilledega üle kuhjatud oransheriiks, — nii suurel hülgal annetati neid mitmesuguste delegatsioonide poolt juubilarile ka siin.

Eeskava lõpul kandis „Kansaliskuoro“ orkestri saatel ette Armas Maasalo poolt juubilarile auks komponeeritud ja viimasele pühendatud hünni: „Tõuske, aated, murede alt“, mis kutsus esile otse marulised ovatsioonid, millele ei tahtnud tulla lõppu. Kui viimaks rahvas hakkas laiali valguma ja ka juubilar sai saalist välja astuda, võtsid teda vestibüüilis jälle uued lauluhelid vastu: see oli soome ja rootsi üliõpilaskooride vägev tervituslaul lugupeetud juubilarile.

Auavalduste ja tervituskõnede sadu jätkus kontserdile järgneval pidusöögil ning pidustuste lõpuakkordiks oli pühapäeval, 5. skp. rahvusteatris korraldatud pidukontsert, mida juhatab Stokholmi kuningliku ooperi juhataja Armas Järnefeldt.

Sibeliuse muusika Ameerikas.

Soome suurima helilooja J. Sibeliuse muusika on eriti armastatud Ameerikas: õige sageli võib leida tema töid sealsete sümfoonia kontsertide eeskavades. Nüüd on Bostoni sümfoonia orkestril, mida juhatab kuulus vene dirigent Sergei Kussevitski, kavatseda tervet tsüklust Sibeliuse helitöödest, kus tulevad ettekandele ka Sibeliuse uusimad kompositsioonid.

Prof. L. Auer 80-aastasena abiellunud.

Kuulus viulimängija, kauaaegne Peterburi konservatooriumi prof. L. Auer, kelle õpilastest on paljud tõusnud ilmakuulsusteks (Cecilia Hansen, Jascha Heifetz, Piastrad ja mitmed teised), elab Vene revolutsioonist saadik Ameerikas, New-Yorgis. Vaatamata oma kõrgele vanadusele — praegu on ta 82 aastane, — on ta veel sedavõrd lõbus, et annab Ameerika miljonääride lastele viulitunde, muidugi ameerikaliku tasu eest. Veel enam. Kahe aasta eest võttis ta isegi omale naise, kellega jagab oma „kolmanda nooruse“ õnnepäevi.

Uus tenor-ilmakuulsus.

Praegu sünnitab Euroopas suurt sensatsiooni noor poola tenor Jan Kiepur'a, kellele ennustatakse peadset ilmavallutamist. Uus lavatäht esines hiljuti Viini riigiooperis ja laulab praegu Berliini ooperis.

Jan Kiepur'a,

noor poola tenor, kes uue, särava tähena hiljuti muusikataevale ilmus ja Viini ning Berliini ooperites esinedes enda peale üldise tähelepanu tõmbas ning endast kui tulevases Carusost kõnelema pani, on saanud juba kutse Ameerikasse sõiduks väga headel tingimustel. Seega valutab see uus suurus maailma kiiremini kui ükski teine suurus on suutnud seda teha viimastel aastakümnetel.

Bronislav Huberman

mängis hiljuti Viinis ja sai seal võrratult suure menu osaliseks. Samune suur edu oli tal ka Berliinis, kus ta mängis 5. Filharmoonia kontserdil kuulsa Furtvängleri juhatusel Beethoveni viulikontserti.

Aleksander Barovsky

kontserteerib praegu Saksamaa linnades suure eduga. Eriti hiilgava menu osaliseks sai ta 4. skp. Berliinis.

Türgi rahvusmuusika elustamiseks

kursuste ja ettekannete abil määras Türgi valitsus riiklikule konservatooriumile Stambulis 20.000 naelsterlingit, umbes 9.500.000 Emk.

Võistlus uue ooperi peale Itaalias.

Itaalia valitsuse poolt on välja kuulutatud võistlus uue ooperi peale. Võistlusest võivad võtta osa ainult itaalia heliloojad. Auhinna osalisteks saavad ooperid tulevad ettekandele ühes Itaalia riiklikkus teatris.

Auhinnatud muusikamehed.

Tshehho-Slovakkias jagatakse igal nimetatud vabariigi aastapäeval välja riiklised auhinnad kirjanikkudele ja muusikameestele aasta jooksul loodud paremate teoste eest. Tänavusel aastapäeval, mida pühitseti hiljuti, said sealsetest muusikameestest auhinna osalisteks: Otokar Zich (ooper „Preciezky“), Vitezlav Novak (ooper „Esiisade pärandus“), Jan Bella (ooper „Sepa muinasmaa“), Karel Jirak (laulude tsükliid „Vikerkaar“ ja „Ärkamine“), Vladimir Helfert (raamat „Muusika Jarrowice lossis“) ja Otokar Ostrzil dirigendina.

Richard Straussi uus ooper.

R. Strauss on hiljuti lõpetanud uue ooperi „Egiptuse Helena“, mis tuleb esiettekandele 1927./1928. a. hooajal.

Suurim orel ilmas.

Liverpöli peakirikus (Inglismaal) lõppes neil päevil uue orelil ülesseadmine, mis oma suuruse poolest ületab kõik senised orelid. Inglise muusikaajakirja teate järele on selle kolossi ehitamine 35.000 naelsterlingit (umbes 63 miljoni marka) maksuma läinud.

Kahesuguseid dirigente.

On olemas kahesuguseid dirigente: ühedel on partituur peas, teistel aga — pea partituuris.

Kommunistid ooperisi ümbertegemas.

Kommunistid oma tuhiņas kirjandust oma vaadetele vastavalt muutes, on nüüd ka muusika kallale asunud. Ohvriks on langenud ooperid „Elu tsaari eest“ ja „Tannhäuser“. Esimene tuli ettekandele Bakus pealkirja all „Minin“. Kommunistiline poeet Gretshaninnikov on librettot muutnud nii, et peaosades on nüüd kaupmees Minin ja talupoeg Lapshin. Olugugi et nüüsguse muutumuse tõttu muusika kannatanud, võetud ooper siiski heakskiitvalt vastu. Tannhäuseriga Küevi ooperis oli lugu pahem. Librettost oli kõik „müstiline kraam“ kõrvaldatud. Näitelava expressionistlikult stiliseeritud. Öhtu möödunud väga igavalt, sest näitlejad ei suutnud end uutesse oludesse kohendada.

Uus kommunistline ooper.

Leningradis tuli esietendusele Pashtshenko ooper „Kotkaste revolutsioon“, mille sisu võetud röövlite pealiku Pugatshevi elust. Kohalik aja- kirjandus peab seda ooperit parimaks pärast-revolutsiooni loomingus. Peos as esines kuulus tenor Jershov.

IX üldlaulupeo eeltööd.

Tähelepanemiseks kõigile koorijuhtidele.

Laulukooride võimise tõstmiseks ja 9. üldlaulupeo laulude õppimise kergendamiseks ning ühtlustamiseks Eesti Lauljate Liit korraldab laulupeo üldjuhtide juhatusel ja kohalikkude kooride lahel kaasabil koorijuhtidele esialgselt instrueerimiskoosolekud — kursused kolmes suuremas keskkohas:

1. Tallinnas 29. ja 30. detsembril s. a.
2. Tartus 9. jaanuaril 1927. a. ja
3. Viljandis 16. jaanuaril 1927. a.

Tallinnas korraldatakse instrueerimiskoosolekud „Estoonia“ teatrimajas, Estoonia Muusika Osakonna ruumes (sissekäik „Estoonia“ einelaua uksest hoovi kaudu). Algus kesknädalal 29. detsembril s. a. kell 12 päeval. Mõlemi päeva hommikupoolel annavad koosolekuil seletusi 9. üldlaulupeo üldkooride juhatajad hrad A. Kasemets, J. Aavik ja L. Neumann. Esimese päeva õhtul kell 7 Tallinna paremate kooride demonstreerimine. Teisel õhtul korraldatakse kohalikkude paremate laulukooride poolt suur kontsert, millest koorijuhid võtavad osa aukülalistena. Kontsertidel esinevad üksikud koorid ja 500-liikmeline üldkoor 9. üldlaulupeo lauludega.

Soovijaile korraldatakse Lauljate Liidu poolt 29/30. detsembri ööseks ühiskorter, mille aadress teatatakse koorijuhidele ühes hinnaalanduse tunnistusega. Magadisriided tulevad ühiskorteri tarvitajail endil kaasavõtta.

Vabariigi Valitsuse poolt on koorijuhtidele instrueerimiskoosolekuile sõitmisel lubatud raudteel sõit 50% hinnaalandusega, milleks Eesti Lauljate Liidu büroo poolt koorijuhtidele, kes saatnud instrueerimiskoosolekuist osavõtmise kohta Liidule vastava teate, saadetakse postiteel kätte sellekohased tunnistused.

Kõik koorijuhid, kes instrueerimiskoosolekuist Tallinnas 29. ja 30. detsembril soovivad osa võtta, peavad sellest Eesti Lauljate Liidu juhatusel teatama **hiljemalt 24. detsembriks s. a.** järgmise formulari järele:

1. Koorijuhi ees- ja perekonnanimi:.....
2. Missuguse koori juhataja? .....
3. Missuguses jaamas sünnib rongileminek?.....
4. Kas tarvitab ühiskorteri? .....

Hinnaalandusega sõidu tunnistused saadetakse välja kohe osavõtmise teate saamisel.

Tartus korraldatakse instrueerimiskoosolek pühapäeval 9. jaanuaril 1927. a. „Vanemuise“ teatri ruumes, Aia tän. Algus kell 10 hommikul.

Teade Tartu koosolekust osavõtmise kohta tuleb Lauljate Liidule saata hiljemalt 3. jaanuariks 1927. a. eelpool tähendatud formulari järele, väljaarvatud p. 4, sest Tartus üldkorterit ei korraldata.

Viljandis korraldatakse instrueerimiskoosolek pühapäeval 16. jaanuaril 1927. a. „Koidu“ seltsi ruumes, Jakobsoni tän. nr. 14. Algus kell 11 hommikul.

Teade osavõtmisest tuleb Lauljate Liidule saata hiljemalt 5. jaanuariks 1927. a., eelpool mainitud formulari järele, väljaarvatud p. 4, sest ühiskorterit ei korraldata.

Tartus ja Viljandis instrueerimine sünnib suusõnaliselt klaveri abil. Kooride kontserta neil koosolekuil ei korraldata.

Kõigile koosolekuile Lauljate Liidu juhatus soovitab võtta kaasa 9. üldlaulupeo noodiraamatu, paber ja pliats märkuste tegemiseks.

Eesti Lauljate Liidu juhatus loodab, et ükski koorijuht ei jäta kasutamata juhust kuulda 9. üldlaulupeo laule pealinna paremate kooride ettekandel ja seletuse andmist nende ettekandmise kohta meie paremate muusikameeste-koorijuh tide poolt.

Eesti Lauljate Liidu juhatus.

XI. üldlaulupeost osavõtjad laulukoorid.

(Järg.)

Laulupeo väljakuulutamisest kuni senini on laulupeost osavõtjaiks endid registreerinud järgmised koorid:

A. Segakoorid.

42) Einmanni Haridusseltsi sgk. 30 lauljaga, Järvamaalt; juh. õpet. J. Sandberg. 43) Toila Haridusseltsi sgk. 27 lauljaga, Virumaalt; juh. üliõpilane K. Otto. 44) Retla Rahvaraamatukogu Seltsi sgk. 31 lauljaga, Järvamaalt; juh. põllupidaja K. Tarius. 45) Kihelkonna Haridusseltsi „Koidu“ sgk. 24 lauljaga, Saaremaalt; juh. õpetaja E. Hõbenik. 46) Suislepa Rahvaraamatukogu Seltsi sgk. 24 lauljaga, Viljandimaalt; juh. õpetaja E. Suu. 47) Ratva Haridusseltsi „Endla“ sgk. 26 lauljaga, Virumaalt; juh. õpetaja A. Reisberg. 48) Salla ühendatud sgk. 17 lauljaga, Virumaalt; juh. õpetaja E. Mälgi. 49) New-Yorgi

Eesti sgk. 30 lauljaga; juhataja muusika õpetaja F. Fancher. 50) Tallinna, Kopli sgk. 43 lauljaga; juhataja õpetaja H. Kask. 51) Loo segakoor 35 lauljaga, Harjumaalt; juhataja õpetaja T. Pere. 52) Maramaa segakoor 26 lauljaga, Tartumaalt; juhataja õpetaja J. Väljaots. 53) Rake Rahvahariduse Seltsi sgk. 29 lauljaga, Järvamaalt; juhataja õpetaja H. Veinmann. 54) Laiuse segakoor 28 lauljaga, Tartumaalt; juh. organist G. Pastarus. 55) Aseri laulukoor 30 lauljaga, Virumaalt; juh. õpetaja A. Nurk. 56) Ü. E. N. Ü. Albu-Risti osakond 26 lauljaga, Järvamaalt; juh. õpetaja A. Vähi. 57) Valguta segakoor 30 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpetaja A. Jäger. 58) Petseri rahvaharidusseltsi sgk. 38 lauljaga; juh. õpetaja A. Rässa. 59) Kärstna haridusselts „Kiire“ sgk. 30 lauljaga, Viljandimaalt; juhataja põllumees V. Arus. 60) Kulina sgk. 43 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. H. Kuriks. 61) Kodila haridusseltsi sgk. 24 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpetaja J. Kruus. 62) Kõrgesaare haridusseltsi „Edu“ sgk. 38 lauljaga, Hiiu- maalt; juh. õpetaja K. Anniko. 63) Ruila haridusseltsi sgk. 24 lauljaga, Harjumaalt; juh. põllumees J. Kruus. 64) Öisu noorte ühingu segakoor 25 lauljaga, Viljandimaalt; juhataja õpetaja A. Valgemäe. 65) Mõisaküla haridusseltsi sgk. 46 lauljaga, Pärnumaalt; juh. õpetaja J. Jääger. 66) Ü. E. N. Ü. Vändra osakonna sgk. 32 lauljaga, Pärnumaalt; juh. õpetaja J. Kibbar. 67) Vilvere haridusseltsi sgk. 16 lauljaga, Viljandimaalt; juh. õpetaja M. Reinhold. 68) Otepää kooli ja hariduse seltsi sgk. 94 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpetaja M. Pehka. 69) Rakvere Rahvamaja ja hariduse seltsi sgk. 64 lauljaga, Virumaalt; juh. õpetaja E. Rosenberg. 70) Võiera sgk. 21 lauljaga, Pärnumaalt; juh. õpetaja L. Reier. 71) Alliku hariduse s. ja Taikse raamatukogu s. sgk. 44 lauljaga, Järvamaalt; juh. õpet. G. Asberg. 72) Vadi muusika- lauluseltsi „Metsakaja“ sgk. 22 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. J. Paljak. 73) Eipri sgk. 36 lauljaga, Virumaalt; juh. õpetaja A. Sein. 74) Ü. E. N. Ü. Käosalu osakonna sgk. 22 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpet. O. Eermann. 75) Väike-Maarja reaalgümnaasiumi muusika- ringi sgk. 53 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. V. Neumann. 76) R. R. K. H. Ü. „Raudami“ sgk. 62 lauljaga, Tallinnast; juh. muusikaõpetaja D. Orgussar. 77) Häädemeeste Noorsoo Ühingu sgk. 32 lauljaga, Pärnu- maalt; juh. preester P. Saar. 78) Ilmjärve Hariduse Seltsi sgk. 36 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. K. Müürsepp. 79) Põltsamaa kiriku sgk. 16 lauljaga, Viljandimaalt; juh. organist J. Tari. 80) Hanikase karskusseltsi ja asjaarmastajate sgk. Võrumaalt; juh. õpet. E. Kouan. 81) Vilo Haridusseltsi sgk. 18 lauljaga, Petserimaalt; juh. õpet. A. Kärolane. 82) Lihula Rahvahariduse Seltsi sgk. 44 lauljaga, Lääne- maalt; juh. õpetaja J. Kruusmann.

83) Riidaja Muusika Selts „Vambola“ 28 lauljaga, Viljandimaalt; juh. põllum. E. Taub. 84) Väätša Rahvaraamatuk. Seltsi sgk. 32 lauljaga, Järvamaalt; juh. õpet. R. Schmidt. 85) Aegviidu segakoor 35 lauljaga, Järvamaalt; juh. õpetaja E. Oder. 86) Kavastu Hariduse Seltsi sgk. 16 lauljaga, Tartus; juh. õpetaja A. Laumets. 87) Helsingi Eesti Seltsi sgk. 26 lauljaga, Soomest; juh. kapelmeister A. Cobert. 88) Marienburgi Eesti Hariduse Seltsi sgk. 30 lauljaga, Lätist; juh. õpet. J. Vahi. 89) Valasti Hariduse seltsi sgk. 34 lauljaga, Järvamaalt; juh. põllumees H. Suuk- mann. 90) Orava Rahva Hariduse Seltsi sgk. 50 lauljaga, Võrumaalt; juh. põllumees J. Plato. 91) Kanepi Laulu Seltsi sgk. 30 lauljaga, Võrumaalt; juh. organist L. Oja. 92) Liiguste sgk. 12 lauljaga, Virumaalt; juhataja meier J. Kull. 93) Kuresaare Eesti Seltsi sgk. 40 lauljaga, Saaremaal; juh. muusiker E. Busch. 94) Türi Muusika Seltsi sgk. 54 lauljaga, Järva-

maalt; juh. raamatupidaja H. Saks. 95) Aaspere-Võipere sgk. 16 lauljaga, Virumaalt; juhataja õpetaja A. Lindam. 96) Vaivara segakoor 20 lauljaga, Virumaalt; juhataja õpetaja J. Kraavik. 97) Hageri Haridusseltsi sgk. 29 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpetaja M. Kuuskmann. 98) Estonia Muusika Osakonna sgk. 105 lauljaga, Tallinnast; juh. muusikajuht J. Aavik. 99) Puritse Noorsoo Kasv. Seltsi „Linda” sgk. 31 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. R. Pääro. 100) Vana-Kuuste Laulu ja Mängu S. „Koidula” sgk. 28 lauljaga, Tartumaalt; juh. põllupidaja E. Karneol. 101) Viru-Reola sgk. 25 lauljaga, Virumaalt; juh. õpetaja J. Hansar. 102) Narva-Jõesuu Laulu ja Mängu S. sgk. 41 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. H. Kalmo. 103) Järva Laulu ja Muusika S. sgk. 50 lauljaga, Järvamaalt; juh. õpet. J. Saar. 104) Miina Hermanni Laulseltsi sgk. 60 lauljaga, Tartust; juh. helilooja M. Hermann. 105) Albu segakoor 30 lauljaga, Järvamaalt; juh. õpetajad J. Raudsepp, J. Lunts. 106) Kärevere Heategeva Seltsi sgk. 25 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. E. Kutti. 107) Kunda Noorsoo Kasvatuse S. sgk. 31 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. J. Toom. 108) Tori Viira segakoor 29 lauljaga, Pärnumaalt; juh. õpet. M. Martson. 109) Pärnu Elisabeti koguduse sgk. 50 lauljaga, Pärnust; juh. õpet. J. Soodla. 110) Haridusselts „Tõrvik” sgk. 30 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. A. Rander. 111) Tudulinna Laulu ja Mängu S. sgk. 28 lauljaga, Virumaalt; juh. põllum. O. Pikhof. 112) Tallinna Pauluse kog. segakoor 33 lauljaga, Tallinnast; juh. organist O. Hacke. 113) Raeküla sgk. 25 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. K. Kokk. 114) Keila Laulu ja Muusika S. sgk. 22 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpet. M. Lahesalu. 115) Kolga-Jaani Karskusseltsi sgk. 16 lauljaga, Viljandim.; juh. õpetaja A. Vanaus. 116) Holstre Muusika ja Laulu S. sgk. 25 lauljaga, Viljandimaalt; juh. õpet. A. Prants. 117) Luiste Haridusseltsi sgk. 18 lauljaga, Läänemaalt; juh. põllupidaja J. Alberg. 118) Kursi Karskusseltsi sgk. 25 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. A. Arbeiter. 119) Vastseliina segakoor 27 lauljaga, Võrumaalt; juh. õpetaja J. Saarniit. 120) Kursi Hariduse Seltsi sgk. 34 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. H. Magnus. 121) Kaarli segakoor 12 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. L. Uustalu. 122) Narva Meestelaulu Seltsi sgk. 51 lauljaga, Virumaalt; juh. pianist M. Siiak. 123) Karula Pikkjärve sgk. 38 lauljaga, Valgamaalt; juh. V. Suigusaar. 124) Koorküla sgk. 36 lauljaga, Valgamaalt; juh. õpetaja A. Kull. 125) Pangodi Haridusseltsi sgk. 37 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. J. Kukk. 126) Kaagjärve Rahvaraamatuk. S. sgk. 30 lauljaga, Valgamaalt; juh. õp. J. Luikin. 127) Vasalemma Haridusseltsi sgk. 35 lauljaga, Harjumaalt; juh. asunik J. Armann. 128) Tolle algkooli sgk. 15 lauljaga, Läänemaalt; juh. J. Tikas. 129) Uue-Kariste sgk. 40 lauljaga, Pärnumaalt; juh. E. Kiilaspea. 130) Majdla Noorte Ühingu sgk. 55 lauljaga, Virumaalt; juh. ärijuht J. Aru. 131) Kõnnu Haridusseltsi sgk. 39 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpet. J. Meier. 132) Loksa Haridusseltsi sgk. 30 lauljaga, Harjumaalt; juh. põllumees J. Dankmann. 133) Laitse Hariduse Seltsi sgk. 25 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpet. J. Reintamm. 134) Ü. E. N. Ü. Kaiu osak. ja Kaiu Laulu-Mängu S. sgk. 42 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpetaja Ella Luik. 135) Noorte Ühingu „Astra” sgk. 50 lauljaga, Virumaalt; juh. õpetaja G. Kiwiste. 136) Narva „Võitleja” sgk. 40 lauljaga, Virumaalt; juh. raamatupidaja R. Ulm. 137) Narva Kalevivabriku Eesti sgk. 28 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. A. Mahlstein. 138) Kohtla-Järve Põlevk. Kaevand. Hariduse S. sgk. 40 lauljaga, Virumaalt; juh. ametnik E. Ilves. 139) Liiguste Tuletõrje Ühingu sgk. 25 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. G. Juuse. 140) Varja sgk. 25 lauljaga, Virumaalt; juh. õpetaja V. A. Nurk. 141) Laekvere Hariduse Seltsi sgk. 24 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. A. Juulmann. 142) Moora sgk. 22 lauljaga, Virumaalt; juh. õpetaja R. Luha. 143) Iisaku Muusika ja Kirjanduse S. sgk. 39 lauljaga, Virumaalt; juh. kõster N. Vichmann. 144) Jõhvi Ühisgümnaasiumi sgk. 84 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. R. Ento. 145) Väike-Maarja Muusika S. sgk. 32 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. K. Kok.

146) Jänedä Rahvaraamatuk. S. sgk. 24 lauljaga, Järvamaalt; juh. õpet. A. Lubi. 147) Ü.E.N.Ü. Mäo osakonna sgk. 30 lauljaga, Järvamaalt; juh. õp. L. Lauri. 148) Sooru Laulu-Mängu Seltsi sgk. 36 lauljaga, Valgamaalt; juh. õpet. A. Tiivel. 149) Kuikatsi „Vaalu” sgk. 30 lauljaga, Valgamaalt; juh. õp. H. Sarv. 150) Helme-Tõrva Haridusseltsi sgk. 59 lauljaga, Valgamaalt; juh. organist K. Tuvike. 151) Põhjala-Orge sgk. 26 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. K. Adamson. 152) Tähtvere Laulu ja Mängu S.

*„Estonia“ ooperi laulja
Helmi Einer*

Tema kontserdi puhul jõulu 2. pühal „Estonia“ kontsertsaalis.

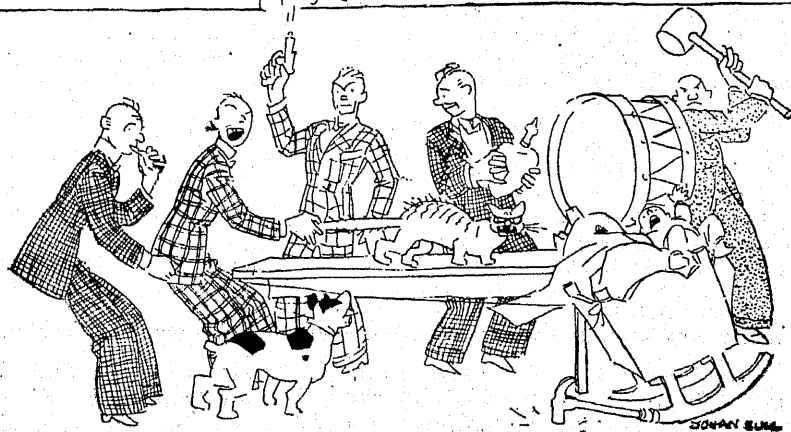
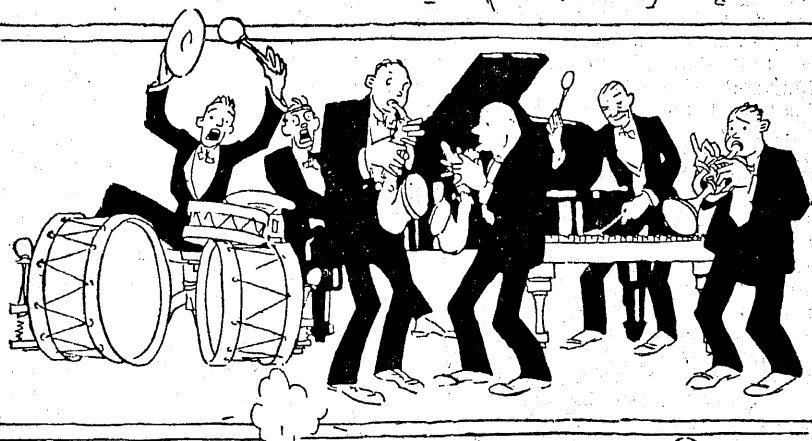
sgk. 33 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. A. Uuna. 153) Kambja Hariduse Seltsi sgk. 45 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. K. Kirs. 154) Marja-Magdaleena Laulu ja Mängu S. sgk. 16 lauljaga, Tartum.; juh. põllumees G. Peetsu. 155) Hellenurme Haridusseltsi „Püüe” sgk. 32 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. A. Käppa. 156) Heimtali Haridusseltsi sgk. 29 lauljaga, Viljandimaalt; juh. õpet. J. Veldemann. 157) Kikevere Rahvaraamatukogu S. sgk. 16 lauljaga, Viljandimaalt; juh. õpet. J. Pumbo. 158) Kabala Haridusseltsi sgk. 24 lauljaga, Viljandimaalt; juh. õpet. O. Ruut. 159) Kolga-

Uuri sgk. 22 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpet. A. Mooser. 160) Kose Haridusseltsi sgk. 26 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpet. G. Lindvest. 161) Kär-gula sgk. 26 lauljaga, Võrumaalt; juh. õpet. G. Villemson. 162) Siksali sgk. 16 lauljaga, Võrumaalt; juh. õpet. O. Nagel. 163) U. E. N. U. Vana-Kariste osak. sgk. 26 lauljaga, Pärnumaalt; juh. käsitöoline J. Sosi. 164) Keina Noorte Ühingu sgk. 26 lauljaga, Hiiumaalt; juh. õpet. A. Tamberg. 165) Mäetaguse sgk. 36 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. A. Peedo. 166) Kursi kiriku sgk. 20 lauljaga, Tartumaalt; juh. köster R. Valdson. 167) Ropka tuletõrje seltsi sgk. 25 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. K. Pehka. 168) Peeterristi sgk. 28 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. P. Kesküla. 169) Asuküla Muusika ja Lauu S. sgk. 55 lauljaga, Läänemaalt; juh. põllu-mees J. Topp. 170) Lääne-Nigula Hariduse S. sgk. 25 lauljaga, Läänemaalt; juh. vallasekretär J. Saar. 171) Vastemõisa Noorsoo S. sgk. 49 lauljaga, Viljandimaalt; juh. põllum. A. Stern. 172) Viljandi Käsitöölise Abiandm. S. sgk. 43 lauljaga, Viljandist; juh. käsitööl. J. Lõo. 173) Avanduse sgk. 30 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. J. Aalbau. 174) Olustvere Noorte Ühingu „Edu“ sgk. 25 lauljaga, Viljandimaalt; juh. õpet. A. Pajur. 175) Põllküla Haridusseltsi „Säde“ skg. 45 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpet. A. Miil. 176) „Tammiku“ sgk. 28 lauljaga, Pärnumaalt; juh. õpet. J. Martson. 177) Rakiüla Haridusseltsi sgk. 36 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpet. J. Tamm. 178) Rakvere Naisseltsi „Koidula“ sgk. 20 lauljaga, Virumaalt; juh. muusika õpet. J. Zeiger. 179) Alatskivi Noorsookasv. Seltsi sgk. 32 lauljaga, Tartum.; juh. õpet. V. Veskimets. 180) Tartu Pauluse Kirikumuusika S. sgk. 50 lauljaga, Tartust; juh. õpet. P. Kivi. 181) Loobu segakoor 25 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. K. Schnell. 182) Mäksa Hariduse Seltsi sgk. 28 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. A. Lepasaar. 183) Tõrvandi-Reola Rahvaraamatuk. S. sgk. 30 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. M. Järvi. 184) Kavastu-Viira Tuletõrje Üh. sgk. 26 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. K. Kalep. 185) Palamuse Lauluseltsi sgk. 57 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpetaja A. Jaeger. 186) Paadremaa sgk. 14 lauljaga, Läänemaalt; juhataja õpetaja J. Tamm. 187) Tartu-Maarja Seltsi sgk. 50 lauljaga, Tartust; juh. organist P. Ilves. 188) Piiometsa Rahvaraamatukogu S. sgk. 25 lauljaga, Järvamaalt; juh. õpet. V. Käär. 189) Ü. E. N. Ü. Pälli osakonna sgk. 39 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpet. J. Treumann. 190) Valtu segakoor 16 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpetaja J. Sülla. 191) Mustvee „Ühenduse“ sgk. 40 lauljaga, Tartumaalt; juh. postkont. ülem J. Peets. 192) Nehatu Põllum. S. muusika osak. sgk. 29 lauljaga, Harjumaalt; juh. põllumees H. Kivikangur. 193) Valingu Noorte Üh. sgk. 26 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpet. J. Toomann.

B. Meeskoorid.

3) Lõve meeskoor 12 lauljaga, Valgamaalt; juh. põllumees E. Kukk. 4) Vana-Kariste haridusseltsi mk. 16 lauljaga, Pärnumaalt; juh. õpet. H. Luts. 5) Ruila haridusseltsi meeskoor 15 lauljaga, Harjumaalt; juh. õp. M. Linnamägi. 6) Narva Meestel. S. mk. 24 laulj., Narvast; juh. pianist M. Siiak. 7) Rapla Haridusseltsi mk. 23 lauljaga, Harjumaalt; juh. õp. J. Saksberg. 8) Vastemõisa Noorsoo Seltsi mk. 26 lauljaga, Viljandimaalt; juh. põllum. A. Stern.

Laulukoovid — Lauljate Liidu liikmed — hoolitsege, et kõigil lauljail oleks laulupidudel ja -päevadel rinnas Lauljate Liidu rinnamärgid. Hõbemärk maksab 125 — ja pronksmärk 75 marka. Tellida Lauljate Liidu büroost.

Orkester minevikus, olevikus ja tulevikus.

Eesti Lauljate Liidu

„MUUSIKALEHT“

alustab

1927. aastal oma neljandat ilmumisaastat.

Et lehte kõigile kättesaadavaks teha, ilmub ta 1927. aastal üks kord kuus. Ühtlasi on tellimise hinda võrreldes eelmiste aastadega äärmiselt alandatud. Nimelt, maksab „Muusikaleht“

1927. a. peale tellides:

L. L. liigetele ja konserv. õpilastele Mk.	100.—
Teistele . . . . . „	120.—

Poole aasta peale:

L. L. liigetele ja konserv. õpilastele Mk.	50.—
Teistele . . . . . „	60.—

Üksiknumbri hind 10 marka.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid, „Muusikalehe“ tellimiste vastuvõtjad ja ajakirja talitus:

Tallinnas, Müürivahe t. 16. Telef. 5-53.

Endiseid tellijaid palutakse tellimise uuendamisega rutata, :— et ajakirja väljasaatmises vahet ei tuleks. :—: